

Sermaye Piyasası Tanıtım Toplantıları

(16 Kasım 2001, Almanya)

Y. Ziya Toprak

Başkan, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği

Değerli Yurttaşlarımız,

Sizleri Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliğinin 190 üyesi ve 8.000 sektör çalışanı adına en içten sevgi ve saygılarımla selamlarım.

Bu arada, Türkiye’den binlerce kilometre uzakta, yaşam uğraşı veren ve artık sadece “çalışan” olarak değil, “girişimci-işveren” olarak da ciddi başarılar elde eden, dolayısıyla, gücünü bu yönde de kanıtlayan siz değerli yurttaşlarımızı gönülden kutluyorum.

Konuşmamda öncelikle, mali sektörümüzün bir temsilcisi olarak ülke gerçeklerimiz ve piyasalarımız hakkındaki genel görüşlerimizi özetlemeye,

İkinci bölümde de, sizlere yardımcı olacağını düşündüğümüz “Türkiye’de yatırım olanakları” hakkında özet bilgiler sunmaya çalışacağım.

Bildiğiniz gibi, Türkiye’de son 20 yılda, sağlıklı bir piyasa ekonomisine geçiş yönünde ciddi adımlar atılmaktadır. Dönem dönem bu değişimin yarattığı sancıları hep birlikte yaşadık ve yaşamaktayız.

Bu sıkıntıları ifade etmek üzere, istenirse karamsar tablolar çizilebilir, hatta hiçbir zaman düzlüğe çıkamayacağımız yönünde felaket senaryoları da üretilebilir. Bununla birlikte, tarafsız bir gözlemlerle şu gerçekleri dile getirmek, sanırım ki, yüreklere su serpmek için yeterli olabilir: Türkiye, 200 milyar \$ Gayrisafi Milli Hasılası ile Dünya Bankası istatistiklerine göre dünyanın on yedinci büyük ekonomisidir. 70 milyona yaklaşan nüfusu ile de Almanya’dan sonra Avrupa’nın ikinci büyük ülkesi konumundadır.

Avrupa ülkelerinden farklı olarak, çok genç bir nüfusa sahiptir. Nüfusunun %60’ı 30 yaşın altındadır. İşte bu genç nüfus, Türkiye ekonomisinin dinamizmini yaratan temel unsurdur.

Türkiye ekonomisinin geçmiş yıllardaki ortalama büyüme hızı dünya ortalamasının 1,5 katıdır. Bu hızlı büyümeyi sürdürebilmek için de gerekli temel unsurlar mevcuttur. Nedir bunlar; İyi eğitilmiş iş gücü, girişimci ruh, değişikliklere ve gelişmelere çabucak uyum sağlayan dinamik özel sektör, gelişmiş altyapı olanakları ve ihracata yönelik üretim.

Tüm bu potansiyelin yeterli sermaye birikimiyle birleşmesi halinde daha büyük bir Türkiye yaratılmış olacaktır. İşte bu bakımdan sermaye piyasası kalkınma hamlesi açısından çok büyük önem arz etmektedir.

Türkiye, çimento üretiminde Avrupa’nın ikinci, cam üretiminde dördüncü, çelik üretiminde yedinci, otomobil üretiminde dokuzuncu büyük ülkesidir.

Son yıllarda Türk girişimcileri üretimlerini sadece Türkiye ile sınırlandırmayıp dünyaya açılma yolunda önemli adımlar atmışlardır. Bugün Türk tekstil ürünleri başlı başına bir marka haline

gelmektedir. Türk inşaatçıları özellikle doğu bloku ülkelerinde önemli projelere imza atmışlardır. Turizmde, dünya standartlarında kaliteli hizmeti uygun fiyatla sunan yeni tesislerimizle, ülkemizi ziyaret eden turist sayısının içinde bulunduğumuz yılda 11 milyonu bulması beklenmektedir.

Türk insanının girişimci ruhu, konuşmamın başında da belirttiğim gibi, bu ülkede yaşayan vatandaşlarımızın ekonomik faaliyetlerinden de izlenmektedir.

Bugün, Almanya'da yaşayan Türk girişimcilere ait 60.000 işletmenin toplam cirosu 55,7 milyar DM'a ulaşmıştır. Bu işletmelere yapılan toplam yatırım tutarı ise 13,5 milyar DM olarak hesaplanmaktadır.

Dış ticaretimizde de önemli gelişmeler gözlenmektedir. İhracatımızın 30 milyar \$ seviyesine çıkması beklenmektedir. Dış ticaretimizin yarısı Avrupa Birliği ülkeleri ile yapılmaktadır. Bu da Türkiye'nin uzun vadeli hedefi olan Avrupa Birliği ile entegrasyon yolunda önemli bir gelişmedir.

1996 yılında imzalanan Gümrük Birliği ile Avrupa Birliği'ne doğru bir adım daha atılmıştır. Son yıllarda yasal mevzuatta yapılan değişiklikler ile Avrupa Birliği normları kabul edilmiş ve ekonomik ilişkilerin dışında sosyal ve hukuksal yapı olarak da Avrupa Birliği'ne yaklaşmıştır.

Kuşkusuz, Türkiye'nin sahip bulunduğu potansiyel üzerinde çok şey söylemek mümkün. Ancak, kuşku yok ki, belirgin eksikliklerimiz ve sorunlarımız da vardır.

İçinde bulunduğumuz ekonomik krizi aşmak üzere Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı uygulamaya konmuştur. Bu program ile, ülkemizin uzun yıllardır ihtiyaç duyduğu halde bir türlü gerçekleştirilemeyen yapısal önlemler bir bir uygulamaya konulmaktadır.

Yaşadığımız krizden çıkış yolunda yalnız da değiliz. Ülkemiz önemli bir uluslararası destek almaktadır. IMF, Dünya Bankası, uluslararası yatırımcılar ve finans kuruluşları Türkiye'yi yakından izlemekte ve krizden çıkış çabalarında destek vermektedirler.

Bankalarımız geçen yıl yabancı finans kurumlarından sağladıkları sendikasyon kredilerini yenilemekte herhangi bir sorunla karşılaşmamaktadırlar.

11 Eylül'de Amerika'da yaşanan terorist eylem sonrasında Türkiye'nin jeopolitik ve stratejik önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Politik önemin haricinde, ekonomik olarak da Türkiye önemli fırsatlar sunmaktadır. 11 Eylül'den sonra dünya ekonomilerinde genel bir durgunluğa gidiş gözlenmiştir. Bunu engellemek için de Amerika ve Avrupa'da faiz oranları düşürülmüştür. Dolayısı ile gelişmiş ülkelerde yatırımcıların elde edebilecekleri getiriler ciddi şekilde azalmıştır. Buna karşın Türkiye, cazip getirili yatırım olanakları sunan bir ülke konumundadır.

Özetlemek gerekirse, Türkiye önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Bu dönüşüm elbette ki sancısız olmayacaktır. Türkiye, içinde bulunduğumuz ekonomik krizden bize göre çıkmak üzeredir. Çıkışın dinamikleri bu ülkenin yetişmiş insan gücü ve girişimci özel sektörüdür.

Ülkenin tüm sektörlerindeki dinamizm, finans sektöründe ve bu kapsamda özellikle sermaye piyasalarında da gözlenmektedir.

Türkiye’de Borsa 1986 yılında kurulmuş ve henüz 15 yılını doldurmuş olmasına karşın çok yüksek performans göstermiş, gelişen piyasalar arasında hep ön sıralarda yerini almıştır. Kısacası, Sermaye Piyasamız uluslararası normlara uygun düzenlemelere ve kurumlara sahiptir.

Yaşanan ağır ekonomik krize rağmen hiçbir yatırımcı, finans kurumlarımızdan olan haklarını geri almada en küçük bir sorunla dahi karşılaşmamıştır.

Saygıdeğer Yurttaşlarımız,

Bildiğiniz üzere, tasarruf sahipleri birikimlerini ya mevduat şeklinde Bankalarda tutarlar veya sermaye piyasalarında değerlendirirler. Birinci seçenek konusunda sanırım fazlaca söylenecek bir husus yok.

İkinci seçenek, yani sermaye piyasaları, yatırımcılara risk algılamalarına göre çok daha farklı avantajlar sunarlar.

Ben burada Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği Başkanı sıfatıyla temsil ettiğim Aracı Kuruluşlarımızdan ve sundukları hizmetlerden kısaca bahsetmek istiyorum.

“Aracı Kuruluşlar” Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurulu’ndan yetki belgesi almış olan ve tüm faaliyetlerini ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmekle yükümlü olan Banka ve Aracı Kurumlardır.

- Aracı Kuruluşların başlıca faaliyetleri
- Hisse Senedi, Hazine Bonosu, Devlet Tahvili Alım Satımı,
- Repo-Ters Repo İşlemleri,
- Halka Arza Aracılık,
- Yatırım Danışmanlığı ve
- Portföy Yönetimi işlemleridir.

Bu hizmetler belli bir aracılık komisyonu karşılığında yatırımcılara sunulmaktadır. Diğer ülkelerle kıyaslandığında, Türkiye’de komisyon oranları hayli düşüktür.

Sermayenin sınırlarının kalktığı günümüzde Türk Sermaye Piyasası size düşündüğünüzden çok daha yakındır.

Burada akla gelebilecek en önemli soru piyasaların ne şekilde izlenebileceği ve yatırım kararlarının nasıl verilebileceğidir.

Bu sorunun yanıtını kurumlarımızın Araştırma Bölümlerinin raporlarında bulabilirsiniz. Gerçekten de, aracı kurumlarımızın büyük bölümünde sektörler, firmalar ve genel ekonomik durum hakkında günlük, haftalık ve aylık raporlar üretilmekte ve basılı olarak ya da internet siteleri vasıtasıyla yatırımcıların yararına sunulmaktadır.

Kurumlarımızın büyük kısmında, hemen hemen tüm hizmetler; sıralamak gerekirse, hisse senedi, Yatırım Fonu, tahvil, bono alım/satımı ve repo işlemleri İnternet ve interaktif telefon, yani telefon tuşlayarak gerçekleştirilebilmektedir. Dolayısıyla dünyanın neresinde olursanız olun, yatırımlarınızı Türkiye’de gerçekleştirmeniz mümkündür.

İnternet ve telefon üzerinden sunulan hizmetler, yatırımcıya ekstra maliyet yüklememekte, tersine, bu güvenli ve hızlı yatırım olanakları, gışeden sunulan hizmete göre teşvik edilmektedirler.

Kurumlar, müşteri portföy durumu ve hareketlerini her ay düzenli olarak posta yolu ile kendilerine gönderirler. Kaldı ki, aynı bilgiler müşterilerce, istenildiği anda aracı kuruluşlardan internet ve faks yolu ile de alınabilir.

Yatırımcılar portföylerindeki kıymetlerinin cins ve miktarlarını, bu kıymetlerin fiziki olarak muhafaza edildiği TAKASBANK'dan da öğrenebilirler.

Aracı kuruluşlar, piyasada halihazırda işlem görmekte olan menkul kıymetlerin alım satım işlemlerinize aracılık etmelerinin yanısıra ilk defa halka arz edilecek olan menkul kıymetlerin sunacağı yatırım fırsatlarından da yararlanmanızı sağlayacaklardır.

Bu arada, yine Aracı Kuruluşlar yoluyla halka arz edilmekte olan özelleştirme kapsamındaki şirket hisse senetlerine yatırım yapmak suretiyle de, bir yandan birikimlerinizi değerlendirmeniz, diğer yandan da ülke ekonomisine katkıda bulunmanız mümkün olabilecektir.

Aracı kurumlarımızın sunduğu diğer önemli hizmetler yatırım danışmanlığı ve portföy yönetimidir. Piyasaları günü gününe izleyebilmek için gerekli zamanı ayıramayan, ya da konu ile ilgilenemeyenlerin yatırım kararlarında aracı kurumlarımızın danışmanlığından yararlanmaları mümkündür.

Yine bu çerçevede, dileyen yatırımcılar, risk tercihlerini belirterek portföyünün oluşturulması ve yönetimini tümüyle aracı kurumlara bırakabilirler. Aracı kuruluş yatırımcının almak istediği risk derecesine ve tercih ettiği yatırım araçlarına göre portföyünü yönetir ve tasarrufçunun piyasa dalgalanmalarından korunmasını sağlar.

Bu arada, özellikle küçük ve orta ölçekli yatırımcılar için son derece uygun bir yatırım aracı olan Yatırım Fonlarından bahsetmekte yarar var. Uzman portföy yöneticileri tarafından yönetilen bu fonlar içerdiği farklı yatırım araçları sayesinde yatırımcı riskini azaltırlar. İstendiğinde kolaylıkla paraya çevrilebilirler.

Bu aşamada yatırımlarınızı güven içinde yapabilmeniz için dikkat çekmek istediğim bir kaç noktadan bahsetmek istiyorum.

Birincisi, az önce çeşitli faaliyetlerinden bahsettiğimiz aracı kuruluşların bu hizmetleri verirken her bir işlem için tek tek yetkilendirilmiş olmalarıdır. Aracı kuruluşlar çeşitli düzenleyici kurumlar tarafından denetlenmektedirler. Yetkisiz kurumlar sermaye piyasalarında işlem yapamaz, sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunamaz. Birikimlerinizin güven içinde olmasını istiyorsanız yetkisiz kurumların aracılık tekliflerine itibar etmeyiniz.

İkincisi, yatırım yaparken tüm birikimlerinizi tek bir yatırım aracı yerine çeşitli yatırım araçlarında değerlendirmeniz sizi piyasa dalgalanmalarından koruyacak, riskinizi azaltacaktır.

Bir diğer önemli faktör de yatırımın zamanlamasıdır. Doğru zamanda yatırım yapmak ve doğru zamanda satmak, yatırım yaptığınız araç kadar önemli olabilir. Yatırım zamanlaması konusunda da aracı kuruluşların danışmanlığından faydalanabilirsiniz.

Sizlere dağıttığımız kitapçığın sonunda üyelerimizin listesi ve adresleri yer almaktadır. Üyelerimiz, yatırımlarınızın en verimli şekilde değerlendirilmesi konusunda sizlere yardımcı olacaklardır.

Son olarak da sizlere Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği'ni tanıtmak istiyorum.

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliğinin üyeleri 59'u banka, 131'i aracı kurum olmak üzere toplam 190 aracı kuruluştan oluşmaktadır. Birlik, kamusal nitelikte özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur ve 3 Nisan 2001 tarihinde yasal oluşumunu tamamlayarak sektörün hizmetine girmiştir.

Birlik olarak amaçlarımız;

- sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesine katkıda bulunmak,
- birlik üyelerinin dayanışma, gerekli özen ve disiplin içerisinde çalışmalarını temin etmek,
- haksız rekabetin önlenmesini sağlamak,
- mesleki konularda üyeleri aydınlatmaktır.

Birliğimizin faaliyetlerini üyelerimiz olan aracı kuruluşlara ve yatırımcılara sunulanlar olarak ikiye ayırabiliriz.

Üyelerimize sunduğumuz hizmetler arasında;

- meslek kurallarının, standartlarının oluşturulması ve etik değerlerin kalıcı hale gelmesi için çalışmalar yapmak,
- mesleki bilgilerin artırılmasına yönelik araştırma faaliyetlerinde bulunmak,
- üyeler arasındaki muhtelif uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak vardır.
- Yatırımcılara sunduğumuz hizmetler ise bilgilendirme ağırlıklıdır. Birlik, yatırımcıların;
- sermaye piyasalarını tanımalarını,
- hak ve menfaatlerinin bilincinde olmalarına katkıda bulunmayı,
- üyelerimiz ile borsa dışı işlemlerden doğabilecek uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmayı,
- dilek ve şikayetlerini değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Bu toplantıda sizleri bir ölçüde aydınlatılabildiysek, amaçlarımız doğrultusunda önemli bir adım atmış olacağız. Herhangi bir sorunuzda aracı kuruluşunuzu ya da Birliğimizi aramaktan çekinmeyiniz.

Daha güçlü Türkiye için Birlik'te olmak dileğiyle.